

Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT), ki je bil sprejet dne 22. marca 2018, se začne uporabljati 1. 1. 2019, razen členov od 5. – 13., ki opredeljujejo delovanje na novo opredeljenega organa (Strokovnega sveta) in so začeli veljati z dnem uveljavitve zakona, to je dne 5. 7. 2018.

ZSICT ureja status sodne izvedenke oziroma sodnega izvedenca, sodne cenilke ali sodnega cenilca in sodne tolmačke oziroma sodnega tolmača (v nadaljnjem besedilu: SICT), pogoje in postopek imenovanja ter razrešitve, pristojnosti in način delovanja Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje (v nadaljnjem besedilu: Strokovni svet), vodenje imenikov in evidenc, disciplinsko odgovornost in postopek, strokovno izpopolnjevanje, preizkuse strokovnosti, plačilo za opravljeno delo in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva in sodnega tolmačenja (šteje se, da se sodno tolmačenje nanaša tudi na prevajanje, če s tem zakonom ni določeno drugače).

S strani Kluba mojstrov Slovenije sta na podlagi sklepa Upravnega odbora OZS za 6-letno mandatno obdobje članov Strokovnega sveta, ki je v skladu z ZSICT najvišji strokovno usklajevalni organ na področju sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja, imenovana Anton dremelj in Marko Kajzer.

Kako do naziva in kakšne so pravice in obveznosti SICT?

Ministrstvo, pristojno za pravosodje **dvakrat v koledarskem letu objavi poziv k predložitvi vlog za imenovanje SICT** (4. člen). Poziv se objavi glede na potrebe na posameznem strokovnem področju in podpodročju izvedenskega ali cenilskega dela oziroma glede na potrebe za posamezen tuj jezik ali slovenski znakovni jezik, ki se ugotovijo na podlagi obrazloženih predlogov predsednikov posameznih sodišč.

Pogoji za imenovanje so opredeljeni v 16. členu zakona. Za SICT je lahko imenovana fizična oseba, ki:

- ima ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje za določeno področje dela izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja,
- ima pred-bolonjsko univerzitetno izobrazbo ali končan bolonjski magistrski študijski program,
- je državljan Republike Slovenije ali države članice Evropske unije ali države članice Evropskega gospodarskega prostora in aktivno obvlada slovenski jezik,
- je poslovno sposobna,
- je osebnostno primerna,
- ima najmanj šest let delovnih izkušenj s področja, na katerem želi opravljati delo sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača,
- ni bila pravnomočno obsojena za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, zaradi katerega bi bila moralno neprimerna za opravljanje izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja, ker bi to lahko škodovalo nepristranskemu ali strokovnemu opravljanju njenega dela ali ugledu sodišča,
- ne opravlja dejavnosti, ki ni združljiva s sodnim izvedenstvom ali cenilstvom,
- ni bila razrešena kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač po določbah tega zakona iz razloga trajnega odvzema pravice opravljati delo sodnega izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja.

- Izjemoma je lahko imenovana za sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača oseba, ki ima nižjo izobrazbo kot je to določeno v prvem odstavku tega člena, če zaradi neobstoja ustrezne stopnje študijskega programa v Republiki Sloveniji ni mogoče izpolniti zahtevanega pogoja izobrazbe.

Oseba, ki želi biti imenovana za sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača, mora ministrstvu poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev za imenovanje posredovati še naslednje podatke (19. člen):

- osebno ime,
- znanstveni ali strokovni naslov,
- enotno matično številko občana (EMŠO), če je nima, pa datum rojstva,
- kraj rojstva,
- poštni naslov, na katerem je dosegljiva,
- kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte,
- podatke o zaposlitvi ali drugem zaposlitvenem statusu in
- navedbo strokovnega področja, podpodročja oziroma jezikovnega področja, s katerim želi biti oseba imenovana.

Oseba, ki želi biti imenovana za SICT, izkaže ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje z opravljenim posebnim preizkusom strokovnosti, katerega vsebino in način opravljanja predpiše minister.

Poseben preizkus strokovnosti se opravlja pred komisijo, katere člani so (20. člen):

- strokovnjaki s področja in podpodročja oziroma jezika, na katerem bo oseba opravljala izvedensko ali cenilsko delo oziroma tolmačenje,
- sodniki, državni odvetniki, državni tožilci, odvetniki ali notarji in
- uslužbenci ministrstva.

Komisijo imenuje minister. Pri določanju članstva iz vrst strokovnjakov zagotavlja strokovno pomoč Strokovni svet. Člani komisije morajo imeti najmanj takšno stopnjo izobrazbe, kot se zahteva za imenovanje za SICT.

Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba, ki želi biti imenovana za sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača, v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača.

SICT so imenovani z dnem, ko pred ministrom izrečejo prisego (21. člen) in na podlagi prisege vpisani tudi v imenik, ki ga vodi ministrstvo (22. člen). Če oseba v enem letu po opravljenem preizkusu strokovnosti ne priseže se šteje, da je oseba umaknila vlogo za imenovanje in se postopek ustavi (16. člen).

SICT imajo izkaznico, s katero se izkažejo pri opravljanju dela sodnega izvedenstva, sodnega cenilstva in sodnega tolmačenja, pri svojem delu pa uporabljajo tudi stampiljko (17. člen). Podrobnejša pravila o vsebini in obliki izkaznice in stampiljke sodnega izvedenca, sodnega cenilca in sodnega tolmača določi minister s podzakonskim predpisom.

V kolikor je SICT v skladu z zakonom izrečen eden od disciplinskih ukrepov (le ti so v zakonu opredeljeni v VII. poglavju), posledica katerega je začasen odvzem pravice opravljati delo SICT, se ga za čas obdobja, ko ne sme opravljati dejavnosti, izbriše iz javnega dele imenika (43. člen), pri ministrstvu pa mora tudi deponirati štampljko in izkaznico (32. člen).

Možnost začasnega izbrisa iz javnega dela imenika na željo SICT (24. člen)

SICT lahko enkrat v petih letih zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, ki ne more biti krajše od treh mesecev in ne daljše od enega leta, kadar gre za subjektivne razloge.

V primeru objektivnih razlogov, kot je zlasti dolgotrajna bolezen ali druga okoliščina, neodvisna od volje SICT in ki je ne more preprečiti niti njegova skrbnost, lahko ta zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, navedeno v zahtevi, vendar ne za obdobje, daljše od pet let.

Pri tem pa je pomembno opozoriti, da obdobje mirovanja ne vpliva na njegove pravice in obveznosti, ki so povezane z njegovim statusom.

Sklicevanje na status SICT

V 3. členu zakona je opredeljeno, kdaj se SICT lahko sklicuje na svoj status. Določba je podobna, kot v dosedanem zakonu. Torej se SICT lahko sklicuje na svoj status, kadar daje izvide, mnenja in cenitve:

- na zahtevo sodišča v sodnem postopku,
- na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku ali
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje
- sodni tolmač pa tudi, kadar zagotavlja tolmačenja in prevode na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic

Ne glede na zgornjo opredelitev pa se sme sodni izvedenec ali sodni cenilec (v nadaljnjem besedilu SIC) v skladu s tretjim odstavkom tega člena sklicevati na ta status tudi v drugih primerih, če:

- je član društva, ki deluje na področju sodnega izvedenstva ali cenilstva, in
- je društvo pridobilo status društva, ki deluje v javnem interesu, in
- je v aktih društva opredeljen učinkovit nadzor nad njegovim delom.

V primerih sklicevanja na status po tem odstavku se glede nadzora nad njegovim delom uporabljajo društvena pravila, nadzor pa izvaja društvo. O izvedenem nadzoru in ukrepih mora društvo do konca marca v posameznem koledarskem letu poročati Strokovnemu svetu.

Strokovno izpopolnjevanje, način preverjanja strokovnosti

SICT se morajo strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija, strokovno združenje ali druga strokovna institucija (26. člen).

Praviloma se strokovnost preverja na način predložitve dokazil o strokovnem izpopolnjevanju po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih petih let (27. člen). Evidenco poteka vsakokratnega 5-letnega roka za dokazovanje strokovnosti, so dolžni voditi SICT sami in pred potekom roka poslati dokazila, sicer pride do začasnega izbrisa iz javnega dela imenika SICT.

Minister lahko na predlog Strokovnega sveta (njegova vloga je opredeljena v II. poglavju zakona) odredi, da morajo sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači s posameznih strokovnih področij in pod-področij oziroma jezika v določenem roku opraviti posebne preizkuse strokovnosti in sicer na enega od v nadaljevanju navedenih načinov (27. člen):

- s predlaganjem oprave posebne preizkusa strokovnosti
- s preverjanjem vestnosti izdelave treh naključno predloženih anonimiziranih prepisov izvedenskih mnenj, cenitev ali prepisov prevodov, izdelanih v minulem obdobju imenovanja;
- z upoštevanjem mnenj, priporočil, ocen ali drugih dokazil o strokovnem izpopolnjevanju ali
- z določitvijo drugega ustreznega načina, ki bo zagotovil preverjanje strokovnosti SICT.

Po izvedenem preverjanju strokovnosti poda Strokovni svet o tem mnenje, ki ga posreduje ministru. Če iz mnenja izhaja, da sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne izkazuje strokovnosti (če preizkusa ne opravi), se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača in se (začasno) izbriše iz javnega dela imenika in se spet vpiše v ta imenik po opravljenem preizkusu, v tem obdobju pa mora pri ministrstvu deponirati štampljko in izkaznico.

Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača.

Obvezno poročanje ministrstvu

Poročanje o (ne)spremenjenih osebnih podatkih

Vsako leto do konca januarja, so SICT dolžni ministrstvu poslati izjavo (pisno ali po e-pošti), da so vsi podatki, ki se v zvezi z njim vodijo v imeniku in so opredeljeni v 22. členu zakona, točni, oz. je potrebno sporočiti podatke, ki so spremenjeni.

Poročanje o delu in rok hrambe listin

V roku iz prejšnjega odstavka mora SICT posredovati tudi pisno izjavo o delu v prejšnjem koledarskem letu (poročevalsko obdobje), ki vsebuje podatke o izvedenskih mnenjih, cenitvah oziroma prevodih ali tolmačenjih, in sicer:

- število izdelanih izvedenskih mnenj, cenitev ali prevodov oziroma opravljenih tolmačenj in njihovih dopolnitev ter
- nazive državnih organov, ki so zahtevali izvedbo njegovega dela.

Če ministrstvo ne prejme pisnih izjav v predpisanem roku, SICT izbriše iz javnega dela imenika in spet vpiše v ta del imenika po posredovanju obeh zahtevanih izjav.

SICT mora za potrebe izvajanja tega zakona vsa izdelana izvedenska mnenja, cenitve oziroma prevode listin hraniti v fizični ali elektronski obliki, in sicer še najmanj pet let po njihovem nastanku.

Poročanje o stalnem strokovnem izpopolnjevanju

Zapisali smo že, da so SICT dolžni vsakih 5 let predložiti ministrstvu dokazila o stalnem strokovnem izpopolnjevanju.

Smernice za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj

Zagotovo je ena pozitivnih določb tega zakona, ki bo olajšala delo SICT določba 15. člena zakona, ki zavezuje ministrstvo, da na svoji spletni strani objavi splošne in posamične smernice za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, ki jih morajo SICT upoštevati pri svojem delu. Za vsako strokovno oziroma jezikovno področje ali za več vsebinsko povezanih področij skupaj morajo biti pred uvrstitvijo v seznam obstoječih področij SICT, izdelane smernice.

Splošne in posamične smernice ter njihove spremembe ali dopolnitve potrdi Strokovni svet na predlog ustreznega stalnega ali začasnega strokovnega telesa, ki lahko za ta namen sodeluje z ustreznim strokovnim združenjem.

Splošne smernice vsebujejo enotno navedbo strukture, navodil in napotkov za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev ter za tolmačenje.

Posamične smernice vsebujejo zlasti napotke in navodila za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih, metode in sredstva, ki jih sodni izvedenec ali sodni cenilec pri izdelavi uporablja, okvirna področja in vsebine, ki so za izdelavo lahko pomembne, in strukturo izvedenskega mnenja glede na posamezno strokovno področje ali podpodročje.

Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov strokovnemu telesu ni treba oblikovati posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih ali za potrebe tolmačenj, če bodo po njegovem mnenju v teh primerih zadoščale splošne smernice.

Delo v sodnem postopku in dolžnost upravljavcev podatkov, da jih posredujejo SICT

V sodnem postopku mora SICT, ki ga je določilo sodišče, vedno, ko ugotovi, da za izvedbo naloge v celoti ali delno ni usposobljen, ali kadar obstajajo druge okoliščine, zaradi katerih utemeljeno pričakuje, da njegova naloga ne bo mogla biti v celoti ali delno v pomoč sodišču, na to pravočasno opozoriti sodišče.

SICT lahko pisanje sodišču pošlje tudi v elektronski obliki, če to dopuščajo pravila postopka in če pošlje pisanje na način in v obliki, ki je v skladu s pravili, ki urejajo elektronsko poslovanje v teh postopkih.

SICT lahko sodišču sporoči, da želi posredovanje pisanj po varni elektronski poti v varen elektronski predal ali na naslov za vročanje po varni elektronski poti, registriran v informacijskem sistemu sodstva, katerega naslov navede v vlogi, s katero sporoči sodišču, da želi takšen način posredovanja pisanj. SICT, ki sodišču sporoči, da želi takšen način posredovanja pisanj, pisanje posreduje po varni elektronski poti na enak način kot stranki v postopku.

Zakon tudi jasno opredeljuje, da so upravljavci uradnih evidenc, registrov, javnih knjig, zbirk osebnih podatkov in drugih varovanih podatkov dolžni SICT brezplačno in nemudoma, najpozneje pa v osmih dneh od prejema zahteve, posredovati podatke, ki jih potrebujejo za izdelavo izvedenskega mnenja ali cenitve oziroma tolmačenja ali prevoda na podlagi priložene odredbe ali sklepa sodišča oziroma upravnega organa za izdelavo izvedenskega mnenja ali cenitve oziroma odredbe za tolmačenje ali prevod.

Potrebne podatke morajo brezplačno in v najkrajšem možnem roku posredovati tudi osebe zasebnega sektorja, pod pogojem, da je ta obveznost izrecno navedena v odredbi ali sklepu sodišča oziroma upravnega organa.

Plačilo za opravljeno delo (45. člen)

SICT imajo pravico do plačila za opravljeno izvedensko in cenilsko delo oziroma delo tolmača in pravico do povrnitve stroškov, ki so jih imeli v zvezi z izvedenskim in cenilskim delom oziroma delom tolmača. Višino plačila za opravljeno delo ter povrnitev stroškov predpiše minister.

Če SICT izvida oziroma mnenja, cenitve oziroma prevoda ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ, se mu znesek plačila zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ za 50 odstotkov, razen če sodni izvedenec, sodni cenilec oziroma sodni tolmač izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.

Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT)